

Орієнтовний опис професійних компетентностей вчителя відповідно до кваліфікаційних категорій педагогічного працівника

Вища кваліфікаційна категорія

Професійна компетентність	Опис	Форма узагальнення
Мовно-комунікативна компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Вільно спілкується державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять; влучно застосовує інтонаційні та позамовні засоби виразності мовлення; аргументовано висловлює власні думки державною мовою; вичерпно та чітко відповідає на запитання учнів про різні аспекти навчального матеріалу. - Розробляє навчальні матеріали та викладає навчальні предмети (інтегровані курси) з урахуванням особливостей мовного і культурного досвіду учнів, які належать до корінних народів або національних меншин України (у тому числі таких, що здобувають освіту офіційними мовами Європейського Союзу). - Вчитель іноземної мови має рівень володіння іноземною мовою B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти; застосовує ефективні підходи і стратегії розвитку комунікативних умінь учнів з іноземної мови. - Використовує мовні засоби для пояснення учням навчального матеріалу, постановки проблемних питань, відповідей на запитання; застосовує мову та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу. 	<p>Розробка навчального заняття, урок, відеоурок, презентація з елементами відповідної компетентності з урахуванням академічної доброчесності.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
Предметно-методична компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Знає законодавчі вимоги щодо змісту повної загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу (державні стандарти, типові освітні програми, модельні навчальні програми). - Володіє поглибленими знаннями з освітньої галузі/ навчального предмета (інтегрованого курсу), оперує інформацією про основні напрями розвитку відповідної галузі знань; бере участь в апробації нових методик і технологій моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів. - Надає рекомендації іншим вчителям щодо застосування сучасних методик і технологій формування в учнів складних понять, навичок самостійної пошукової діяльності учнів відповідно до обов'язкових результатів навчання. - Надає рекомендації іншим вчителям щодо ефективності і доцільності застосування різних методик і технологій моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів. - Здійснює наставництво, супервізію інших вчителів; надає рекомендації іншим вчителям щодо застосування ефективних методик розвитку ключових компетентностей і умінь, спільних для всіх компетентностей. - Використовує міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей у навчання учнів. - Надає рекомендації іншим вчителям щодо використання різних видів інтеграції у навчання освітніх галузей/навчальних предметів (інтегрованих курсів). - Надає консультативну підтримку та методичні роз'яснення іншим вчителям щодо використання ефективних методик і технологій з урахуванням особливостей освітньої галузі/ навчального предмета (інтегрованого курсу) та індивідуальних особливостей учнів. - Надає рекомендації іншим вчителям, здійснює їхнє навчання (майстер-класи, семінари тощо) щодо застосування методик і технологій розвитку в учнів критичного мислення із урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей. 	<p>Розробки дидактичних матеріалів, інтегрованих занять з урахуванням академічної доброчесності.</p> <p>Заходи роботи з учителями (плани, інструктажі, консультації, бесіди, виступи на педрадах, на засіданнях професійних спільнот, майстер-класи, семінари, тренінги тощо).</p> <p>Інструменти оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів.</p> <p>План індивідуальної освітньої траєкторії учня.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Оцінює ефективність і доцільність застосування різних інструментів оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; надає рекомендації іншим вчителям щодо механізмів їхнього застосування. - У процесі навчання, виховання і розвитку учнів формує у них ціннісні ставлення до суспільства і держави, сім'ї та родини, природи, мистецтва і культури, праці, до себе (до свого фізичного, психічного, соціального «Я»), інших осіб. - Надає консультативну допомогу і методичну підтримку іншим вчителям щодо застосування методик формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів. 	<p>Результати участі у Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах, змаганнях тощо.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
<p>Інформаційно-цифрова компетентність</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Уміє використовувати цифрові пристрої, їх програмне забезпечення, цифрові сервіси та технології для організації освітнього процесу, професійного спілкування; опрацьовує основні типи даних (тексти, презентації, графіки, електронні таблиці, аудіо- та відеоматеріали тощо); використовує цифрові сервіси та технології для професійного розвитку (онлайн-тренінги, дистанційні курси тощо); уміє захистити власні персональні дані в мережі Інтернет; уникає небезпек в інформаційному просторі, вміє перевіряти надійність джерел і достовірність інформації в мережі Інтернет; розпізнає використання маніпуляційних технологій в мережі Інтернет; дотримується академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів. - Навчає інших вчителів критично оцінювати інформацію в мережі Інтернет, здійснювати захист пристроїв, комунікаційних мереж і баз даних; уміє виявляти та блокувати загрози несанкціонованого доступу до інформації; навчає інших правилам захисту авторських прав у мережі Інтернет. - Добирає, накопичує, впорядковує та використовує електронні (цифрові) освітні ресурси в освітньому процесі та професійному розвитку. - Створює (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси, розміщує їх у електронному (цифровому) освітньому середовищі закладу освіти або в хмарних середовищах. - Особисто створює власні електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали, дистанційні курси, тренінги для професійного розвитку. - Бере активну участь у формуванні політики цифровізації освітньої діяльності закладу освіти; особисто створює електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали для організації навчання; організовує (бере участь в організації") електронного (цифрового) освітнього середовища закладу освіти; критично аналізує доцільність використання цифрових інструментів оцінювання результатів навчання учнів, добирає їх; навчає інших вчителів цифровим навичкам у педагогічній діяльності. 	<p>Сайт або блог як (цифровий) освітній ресурс відповідно до освітніх потреб.</p> <p>Платформи для планування освітнього процесу, оцінювання результатів навчання учнів («Всеосвіта», «На Урок» тощо).</p> <p>Заходи роботи з учителями (плани, інструктажі, консультації, бесіди, виступи на педрадах, на засіданнях професійних спільнот; майстер-класи, семінари, тренінги тощо).</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
<p>Психологічна компетентність</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Здійснює необхідні адаптації/модифікації в освітньому процесі у роботі з особами з особливими освітніми потребами. - Надає рекомендації батькам, іншим вчителям щодо використання стратегій, які сприяють розвитку позитивної самооцінки учнів, їхньої я-ідентичності. - Використовує розроблені та апробовані у власному педагогічному досвіді прийоми щодо розвитку мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів. - Демонструє дотримання демократичних цінностей у професійній діяльності, заохочуючи кожного учня виражати свою думку та брати участь у прийнятті рішень. 	<p>План роботи співпраці із психологом закладу освіти; елементи форм методів роботи (зустрічі, круглі столи тощо) з урахуванням академічної доброчесності.</p> <p>Замітка про заходи (план), які заохочують учнів до взаємодії між</p>

		<p>собою (створення спільних правил класу, кооперативне навчання тощо).</p> <p>Заходи роботи з батькам, іншим вчителям (рекомендації, тренінги, зустрічі тощо)</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800 (10 % загальної кількості годин).</p>
Емоційно-етична компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Володіє науковими знаннями для розуміння природи емоцій, психологічних типів поведінки людей; допомагає іншим вчителям розрізнати власні емоції та керувати ними; заохочує інших вчителів враховувати важливість емоційного інтелекту у педагогічній діяльності. - Конструктивно реагує на стрес, володіє способами запобігання професійному вигоранню. - Організовує діалог і полілог з усіма учасниками освітнього процесу та представниками місцевої громади, враховуючи соціальну природу людини та спільні базові людські цінності; застосовує стратегії поведінки щодо захисту власних прав і свобод, а також захисту учнів під час освітнього процесу; розробляє та використовує практики активного навчання різних видів (колективне навчання, творче вираження, проекти громадського залучення; екологічне навчання тощо); надає рекомендації іншим вчителям з питань формування емоційно-естетичної компетентності. - Використовує методики формування в учнів системного мислення, що спрямовані на розуміння чинників і обставин, які породжують проблеми; пошук рішень, що базуються на співпраці. 	<p>Протокол педради, засідання професійних об'єднань, зборів, нарад, де вивчається це питання</p>
Компетентність педагогічного партнерства	<ul style="list-style-type: none"> - Створює можливості для самореалізації учнів в освітньому процесі, особистісному творенні власних цілей, рефлексії, самоконтролю. - Співпрацює з батьками як членами команди психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами. - Здійснює відповідні адаптації навчальних матеріалів, методів навчання як результат співпраці із залученими фахівцями. 	<p>Робота з батьками, протоколи батьківських зборів.</p> <p>Замітки про заходи роботи спільно з батьками.</p> <p>Поради, брошури, коментарі тощо.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
Інклюзивна компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Використовує інструменти забезпечення інклюзивного навчання; застосовує принципи і стратегії універсального дизайну та розумного пристосування для забезпечення доступності освітнього середовища. 	<p>Індивідуальна програма розвитку, індивідуальні навчальні плани; план-</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Формує атмосферу в класі, що базується на інклюзивних цінностях, взаємопідтримці між учнями, батьками, іншими вчи гелями. - Застосовує особисто створені матеріали, інші засоби навчання в освітньому середовищі з урахуванням індивідуальних потреб і здібностей кожного учня; залучає учнів і батьків до створення сприятливих умов в освітньому середовищі. 	<p>конспект уроку, план виховної роботи з використанням інструментів забезпечення інклюзивного навчання з урахуванням академічної доброчесності.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800 (10 % загальної кількості годин).</p>
Здоров'язбережувальна компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Застосовує під час організації освітнього середовища правила безпеки життєдіяльності, санітарні правила та норми, протиепідемічні правила, засади раціональної організації праці та відпочинку. - Інтегрує в освітній процес здоров'язбережувальні засоби та ресурси, успішно апробовані у власному педагогічному досвіді. - Своєчасно розпізнає ознаки насильства, булінгу (цькування), здійснює заходи щодо запобігання та протидії насильству, булінгу (цькування). - Планує та впроваджує профілактично-просвітницькі програми і проекти, налагоджує співпрацю з відповідними державними установами та громадськими організаціями щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни. - Планує та здійснює освітній процес з урахуванням засад здорового та безпечного способів життя. - Використовує різні форми, засоби і стратегії формування культури здорового та безпечного життя, життєвих навичок для збереження фізичного та психічного здоров'я учнів (оптимальна фізична активність, раціональне харчування, режим навчання без перевантажень тощо). - Заохочує інших вчителів до застосування прийомів збереження особистого фізичного та психічного здоров'я під час професійної діяльності. - Знає умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства; розпізнає зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини; володіє прийомами та навичками надання домедичної допомоги в різних ситуаціях; надає домедичну допомогу учасникам освітнього процесу у випадку погіршення самопочуття, отримання травм та інших ситуаціях (у разі потреби). 	<p>Розробка виховної години, бесіди, заняття, брошури тощо з урахуванням академічної доброчесності.</p> <p>Замітка (або інші документи) про впровадження профілактично-просвітницьких програм і проектах; про співпрацю з відповідними державними установами та громадськими організаціями.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
Проектувальна компетентність	<p>Моделює освітнє середовище з урахуванням необхідності рівного доступу учнів до матеріалів, пристроїв, обладнання, рівної участі в освітньому процесі.</p>	<p>Освітнє середовище навчального кабінету: план роботи, інструктажі тощо.</p>
Прогностична компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Визначає шляхи запобігання можливим відхиленням від мети у процесі навчання учнів класу/окремого учня. 	<p>Календарно-тематичний план; освітня програма;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Формулює цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів; розробляє власні навчальні та методичні матеріали, надає іншим вчителям доступ до їх використання, а також рекомендації щодо їх застосування; розробляє навчальні програми на основі модельних навчальних програм (індивідуально та/або у складі творчих груп). 	<p>навчальні програми, методичні матеріали.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
Організаційна компетентність	<ul style="list-style-type: none"> – Використовує в освітньому процесі власні методичні напрацювання щодо організації навчальної діяльності учнів, поширює відповідний досвід серед вчителів; надає рекомендації іншим вчителям та/або проводить їх навчання (майстер-класи тощо) щодо організації процесу навчання, виховання і розвитку учнів. – Організовує навчальні заняття різних типів; застосовує різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до їх дидактичних цілей і поставлених завдань, з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей учнів; здійснює пошук нових, сучасних форм навчальної та пізнавальної діяльності учнів і використовує їх у педагогічній діяльності. 	<p>Елементи розробленого заняття із застосуванням сучасних форм навчальної і пізнавальної діяльності учня з урахуванням академічної доброчесності.</p> <p>Заходи роботи з учителями (плани, інструктажі, консультації, бесіди, виступи на педрадах, на засіданнях професійних спільнот; майстер-класи, семінари, тренінги тощо).</p> <p>Замітка про організаційні заходи із застосуванням прийомів індивідуальної, групової, колективної діяльності учнів.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
Оцінювально-аналітична компетентність	<ul style="list-style-type: none"> – Надає рекомендації, методичну допомогу іншим вчителям щодо адаптації/розроблення завдань для оцінювання, а також застосування інструментів оцінювання результатів навчання учнів; розробляє ефективні інструменти оцінювання. – Розробляє критерії формуального оцінювання результатів навчання учнів; урахує результати формуального та підсумкового оцінювання для визначення разом із учнями цілей навчання. – Вільно володіє методами педагогічної діагностики для допомоги учням у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії. – Надає рекомендації іншим вчителям щодо застосування результативних методів і прийомів здійснення самооцінювання та взаємооцінювання учнями результатів їхнього навчання. 	<p>Сучасні практики оцінювання учнів на уроках: види оцінювання результатів навчання учнів (тести, самостійні, контрольні завдання тощо) з урахуванням академічної доброчесності.</p>

		<p>Заходи роботи з учителями (плани, інструктажі, консультації, бесіди, виступи на педрадах, на засіданнях професійних спільнот; майстер-класи, семінари, тренінги тощо).</p> <p>План індивідуальної освітньої траєкторії учня.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
Інноваційна компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Оцінює ефективність і доцільність застосування різних методів наукового пізнання. - Застосовує особисто розроблені та/або адаптовані інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у власній педагогічній діяльності з урахуванням освітніх потреб та інтересів учнів; оцінює їхню результативність. - Розробляє та/або застосовує нові підходи для розв'язання проблем у педагогічній діяльності; надає підтримку іншим вчителям у визначенні проблем та шляхів їх вирішення, підтримує ініціативність і творчість в усіх учасників освітнього процесу. - Демонструє відкритість до ідей та рішень усіх учасників освітнього процесу, готовність розглядати пропозиції та апробувати нові підходи до розв'язання проблем і запобігання їм. 	<p>Участь в інноваційній та дослідно-експериментальній роботі регіонального рівня: «Росток», «Інтелект України», «На крилах успіху» тощо (програми, модулі, розробки занять з урахуванням академічної доброчесності).</p> <p>Заходи роботи з учителями (плани, інструктажі, консультації, бесіди, виступи на педрадах, на засіданнях професійних спільнот; майстер-класи, семінари, тренінги тощо).</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
Здатність до навчання впродовж життя	<ul style="list-style-type: none"> - Визначає цілі власного професійного розвитку з урахуванням цілей і напрямів розвитку освітньої політики, бере активну участь у діяльності професійних спільнот. - Планує власний професійний розвиток відповідно до визначених цілей. 	<p>Заходи взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (семінари,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Обирає види, форми, програми та суб'єктів підвищення кваліфікації відповідно до власних професійних потреб. - Здійснює наставництво/супервізію, допомагає іншому(им) вчителю(ям) планувати професійний розвиток відповідно до його(їх) професійних потреб, надає методичну підтримку щодо набуття (вдосконалення) фахової майстерності, самооцінювання власної педагогічної діяльності. 	<p>практикуми, майстер-класи тощо).</p> <p>План роботи як наставника / супервізора.</p> <p>План власного професійного розвитку відповідно до визначених цілей.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>
<p>Рефлексивна компетентність</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Відстежує зміни в системі освіти, враховує їх у проектуванні власної педагогічної діяльності та плануванні професійного розвитку. - Визначає відповідність власних професійних компетентностей чинним вимогам, сильні та слабкі сторони власної педагогічної діяльності, потребу в розвитку власних компетентностей (з урахуванням освітніх інновацій, індивідуальних освітніх потреб учнів тощо). 	<p>План індивідуального професійного розвитку відповідно до визначених цілей.</p> <p>Підвищення кваліфікації відповідно до Постанови №800</p>

Пункт 10 Положення про атестацію

За результатами атестації педагогічні звання присвоюються (підтверджуються) педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційну категорію «спеціаліст першої категорії» / «спеціаліст вищої категорії» та які зокрема:

упроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології, надають професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснюють супервізію);

беруть участь у процедурах і заходах, пов'язаних із забезпеченням якості освіти та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти;

були визнані переможцями, лауреатами всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів;

підготували переможців всеукраїнських, міжнародних олімпіад, конкурсів, змагань, тощо.

Педагогічне звання «вихователь-методист» може присвоюватися музичним керівникам та інструкторам з фізичної культури дошкільних закладів освіти.